

Årsredovisning 2009

statens
Försvarshistoriska
museer

Innehållsförteckning

Förord	2
Resultatredovisning	3
Inledning.....	3
Organisation och personal.....	4
Bevarande.....	7
Förmedling.....	9
Kunskapsuppbyggnad.....	12
Tillsyn och stöd.....	14
Traditionsvård.....	19
Ettapp 3.....	21
Övriga återrapporteringskrav	22
Lokalkostnader.....	26
Avgiftsbelagd verksamhet.....	27
Bidragsfinansierad verksamhet.....	27
Finansiell redovisning	29
Resultaträkning.....	29
Balansräkning.....	30
Anslagsredovisning.....	31
Tilläggsupplysningar och noter.....	32
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	40
Beslut	41

Fotografi försättsblad: Nedsänkningen av DC-3:an. Flygvapenmuseum, Linköping.

Fotograf: Patricia Kastberg.

Datum: 2009-05-13

Förord

Om man mycket kortfattat ska sammanfatta verksamheten inom Statens försvarshistoriska museer (SFHM) under år 2009 så kan man göra det med tre ord; Uppbyggnad, Utveckling och Konsolidering.

Uppbyggnaden av nätverket Sveriges militärhistoriska arv (SMHA) har fortsatt under året. Två nya museer har kunnat slå upp portarna, Gränsförsvarsmuseum respektive Gotlands försvarsmuseum, och 17 av de 22 museerna är nu i drift. Nästa på tur är Jämtlands försvarsmuseum i Optand som öppnar i juni 2010. I augusti togs det första spadtaget för det nya fordonsmuseet i Strängnäs som ska stå klart våren 2011 och i Karlstad är arkitekttävlingen om det nya brigadmuseets utformning avgjord. Brigadmuseet beräknas öppna 2011. SMHA kansli, som är placerat inom SFHM, har framgångsrikt tillhandahållit olika former av stöd och professionell kompetens i uppbyggnaden och utvecklingen av museiverksamheterna, såväl till de museer som är i drift som de som fortfarande är på planeringsstadiet.

Flygvapenmuseum representerar utveckling. Museet invigdes som offentligt museum 1984 och byggdes ut med ytterligare en utställningshall 1989. Den tredje utbyggnadsetappen startade hösten 2008 och har pågått för fullt under 2009. För Flygvapenmuseum handlar Etapp 3 inte bara om en utbyggnad utan också om en utveckling till ett kulturhistoriskt museum avsett för alla, innehållande bland annat en utställning om kalla kriget med den bärgade DC-3:an i fokus. Museet förnyas och ska koppla samman frågor om krigsberedskap och fredsträvan med teknikutveckling och omvärldsanalys. Hur man får flygplan att lyfta ska varvas med det svenska folkhemmets utveckling under 1900-talet. Nya Flygvapenmuseum ska vara attraktivt för såväl den teknik- och flygintresserade som för den som vill ta del av den svenska historien ur ett samhällligt eller militärt perspektiv.

Att konsolidera kan vara synonymt med att stärka och befästa. Armémuseum har under året befäst sin ställning som ett av Sveriges mest moderna och nytänkande museer. Digitaliseringen av samlingarna och tillgängliggörandet av dem på internet är ett exempel. Dramatiserade visningar är ett annat och användandet av s.k. sociala medier som bloggar och Facebook för att nå en ny publik är ett tredje exempel. Detta tillsammans med uppmärksammade utställningar och ökande publiksiffror har gjort att Armémuseum har stärkt sin ställning ytterligare under 2009. Planerna för 2010 lovar en spännande fortsättning.

Sammantaget var 2009 ett bra år för SFHM. De utmaningar som vi står inför 2010 är stora och det gäller inte minst öppnandet av nya Flygvapenmuseum. Men utmaningar betyder också möjligheter. 2010 kan bli ett ännu bättre år.

Staffan Bengtsson
Överintendent

Resultatredovisning

Inledning

Statens försvarshistoriska museer (SFHM) har i uppdrag att främja kunskapen om det svenska försvaret genom tiderna och om försvarets roll i samhällsutvecklingen. Myndighetens verksamhet regleras i bl.a. Förordning (2007:1178) med instruktion för Statens försvarshistoriska museer, Förordning (2007:1438) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter samt i regleringsbrev.

Från och med 2009 ska redovisning av och kommentarer till verksamhetens resultat göras i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion. Myndigheten bestämmer indelningen av resultatredovisningen, om inte regeringen beslutat annat, och fördelar verksamhetens kostnader enligt indelningen.

I tidigare års regleringsbrev hade SFHM, utöver övergripande mål, tre verksamhets specifika mål som rörde bevarande, förmedling samt kunskapsuppbyggnad. Den verksamhetsindelning som, enligt SFHM:s bedömning, följer av myndighetens instruktion innebär att verksamheten bör indelas i fem områden; bevarande, förmedling, kunskapsuppbyggnad, tillsyn/stöd samt traditionsvård.

Innehållet i resultatredovisningen ska anpassas efter verksamhetens art och regeringens behov av information. Som väsentliga prestationer redovisas därför hur uppgifterna enligt instruktionen fullgjorts samt kostnader och intäkter per prestation. Intäkterna specificeras på intäkter av anslag respektive övriga intäkter. För varje väsentlig prestation redovisas dessutom ett eller flera resultatmått inom prestationen. Uppskattningar av kostnader för de olika resultatmått, exempelvis kostnad för digitalisering och webbpublicering av ett föremål, har inte gjorts. Det är i många fall förenat med stora avgränsningssvårigheter och relevansen av sådana styckkostnadsberäkningar bedöms vara begränsad.

Resultatredovisningen inleds med ett avsnitt om organisation och personal. Därefter följer en redovisning av verksamheten och dess resultat enligt den indelning som redogjorts för ovan. Ett särskilt avsnitt belyser ytterligare Etapp 3 och avslutningsvis redovisas övriga återrapporteringskrav enligt regleringsbrev eller förordning.

Organisation och personal

Myndigheten omorganiserades den 1 januari 2009 och har under året omfattat Armémuseum i Stockholm (AM), Flygvapenmuseum i Linköping (FVM), Sveriges militärhistoriska arvs kansli (SMHA kansli), Försvarets traditionsnämnd (TradN), samt en myndighetsgemensam administrativ avdelning.

En av förändringarna i samband med omorganisationen bestod i att Militär- och kulturhistoriska avdelningen (MKA) avvecklades och de funktioner som fanns där överfördes till andra avdelningar. Armémuseum genomförde under året en intern omorganisation som innebar att man övergick till ett mer projektinriktat arbetssätt och att antalet enheter minskade från tre till två. Flygvapenmuseum har, med anledning av om- och tillbyggnaden, till stora delar varit en projektorganisation under 2009. Arbetet har bedrivits parallellt i totalt 17 olika delprojekt.

För att samordna ansvaret för museerna inom nätverket Sveriges militärhistoriska arv inrättade SFHM och Statens maritima museer (SMM) under 2009 på försök ett gemensamt finansierat kansli placerat vid SFHM. Försöket har fallit väl ut och kansliet permanentas från 2010 som en avdelning inom SFHM.

Ålder och kön

Vid SFHM fanns år 2009 i medeltal 39 kvinnor (45 %) och 47 män (55 %). Antalet årsarbetskrafter var under året 74, varav sex årsarbetskrafter möjliggjordes genom olika arbetsmarknadsåtgärder (hälften i s.k. Accessprojekt).

Fördelning ålder och kön vid SFHM

	SFHM									Totalt		
	Stockholm			Linköping			Övriga landet ¹⁾					
Ålder	K	M	Σ	K	M	Σ	K	M	Σ	K	M	Σ
- 34	5	11	16	6	2	8	0	0	0	11	13	24
35 – 54	14	5	19	4	8	12	0	2	2	18	15	33
55 -	6	7	13	4	8	12	0	4	4	10	19	29
Totalt	25	23	48	14	18	32	0	6	6	39	47	86

1) Kristianstad, Halmstad, Strängnäs, Östersund och Luleå

Andel medarbetare i olika åldersgrupper

Ålder	2009	2008	2007
- 34	28 %	29 %	24 %
35-54	38 %	41 %	43 %
55 -	34 %	30 %	33 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Av SFHM:s medarbetare var år 2009 28 % under 35 år, 38 % mellan 35 och 54 år samt 34 % över 55 år. Sex medarbetare kommer att uppnå 65 års ålder under 2010.

Förutom medarbetare som anställts för kortare perioder har sju medarbetare (två kvinnor och fem män), med en medelålder på 43 år, rekryterats under året.

Måluppfyllelsen anses tillfredsställande. SFHM har nu, genom de rekryteringar som gjorts av såväl tillsvidareanställda som tillfälligt anställda medarbetare, en jämnare åldersfördelning än tidigare. Sammantaget är könsfördelningen vid SFHM relativt god. Att andelen män ökat något jämfört med 2008 förklaras huvudsakligen av de anställningar som gjorts i övriga landet, bl. a vid myndighetens föremålsmagasin. Kravet på kunskaper om militära föremål har begränsat urvalet.

Personalrörlighet

Myndigheten hade under 2009 en personalomsättning, baserat på totala antalet anställda inklusive tillfälligt anställda, på 16 %. En relativt hög andel, vilket framför allt förklaras av att myndighetens Accessprojekt Gallra och bruka avslutades. Andelen föräldraledigheter var 4 % av årsarbetstiden.

Arbetsmiljöarbete

Under våren 2009 utvärderades möjligheten till friskvårdstimme genom en enkät till alla medarbetare. Två inriktningar på synpunkterna i utvärderingen av friskvårdstimmen kunde urskiljas. En grupp vill ha en flexiblare användning av friskvårdstimmen och en annan grupp vill ha fler gemensamma aktiviteter. Beslut har efter samverkan tagits att friskvårdstimmen fr.o.m. hösten 2009 ska kunna användas på ett mer flexibelt sätt d.v.s. under arbetstid om det är möjligt för verksamheten och efter överenskommelse med närmaste chef. Det sammantagna nyttjandet av friskvårdsförmåner uppskattas ha ökat med 12 % (43 % år 2009 jämfört med 31 % år 2008).

Genom företagshälsovården har SFHM:s personal tillgång till medicinsk, teknisk och psykosocial expertis. Under året erbjöds SFHM:s medarbetare vid Flygvapenmuseum att genomgå en hälsoundersökning hos företagshälsovården. All personal vid myndigheten erbjöds också gratis vaccination på arbetsplatsen mot svininfluensa.

Sjukfrånvaro

Enligt bestämmelserna i FÅB (2000:605) 7 kap 3§ skall anställdas sjukfrånvaro redovisas i enlighet med följande:

- De anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den totala ordinarie arbetstiden.
- Andelen av den totala sjukfrånvaron som uppgår till 60 dagar eller fler.
- Andelen av den totala sjukfrånvaron fördelad på kön och ålder i förhållande till respektive grups ordinarie arbetstid.

	2009	2008
Totalt	2,9%	3,6%
Långtidssjuka	60,2%	68,5%
Kvinnor	2,7%	3,3%
Män	3,1%	4,0%
Anställda 29 år eller yngre	0,7%	1,9%
Anställda 30-49 år	1,2%	1,3%
Anställda 50 år eller äldre	5,4%	6,2%

Sjukfrånvaron fortsätter således att minska vilket var fallet även mellan 2007 och 2008.

Kompetensförsörjning

Enligt FÅB 3 kap 3 § ska myndigheten redovisa hur kompetensförsörjningen säkerställts så att verksamhetens mål kan nås.

Tillgång till kompetens vad gäller SFHM:s kärnuppgifter kan i huvudsak tillgodoses med den egna personalen. I flera fall handlar det om för Sverige unika kunskaper. Några personer med specifik föremålskompetens och som tidigare var anställda i Acessprojektet har kunnat ges en fortsatt anställning. Även inom grafisk produktion, utställningsteknik och marknadsföring har en förstärkning skett. En kontinuerlig kompetensutveckling sker dessutom för all personal genom deltagande i studieresor, seminarier, kurser och samarbete med andra institutioner.

För att säkerställa tillgång till viss kompetens på sikt har myndigheten avsatt tid och resurser för att äldre medarbetare ska ges möjlighet att överföra kunskap och förmedla kontaktnät, såväl internationellt som nationellt, till yngre medarbetare.

Etapp 3 har inneburit att ett stort antal av Flygvapenmuseums medarbetare övergått till att arbeta i olika delprojekt. I många fall handlar projekten om researcharbete och kunskapsuppbyggnad. Man har arbetat med flera olika referensgrupper med externa deltagare för att fördjupa och granska faktainnehållet i utställningarna, i Science center samt i multimediationerna. Flera har också skaffat sig ny och värdefull erfarenhet från att vara projektledare. Även Armémuseum har övergått till att i stor utsträckning arbeta i projektform. I samband med detta fick nio medarbetare genomgå en projektledarutbildning.

Inom vissa områden, där det inte bedöms kostnadseffektivt att sköta tjänsterna i egen regi, har myndigheten valt att köpa tjänster, samverka med andra institutioner eller anlita tillfälligt anställd personal. Exempel på detta är telefonväxel, IT-drift, webbutveckling, säkerhet, upphandling och juridik.

Bevarande

SFHM ska vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika de samlingar som har anförtrotts myndigheten.

Armémuseum

Under året avslutades Accessprojektet, som pågått under flera år på Armémuseum. Projektet har inneburit att samlingarna förtecknats och fotograferats samt gjorts tillgängliga via en webbaserad databas, DigitaltMuseum (www.digitaltmuseum.se). Under andra hälften av 2009 har DigitaltMuseum haft i genomsnitt 6 000 besök per månad. Detta har givit museet en ny kontaktyta mot hela världen. Varje vecka inkommer förfrågningar och påpekanden rörande de publicerade föremålen från såväl Sverige som andra länder, t. ex Ryssland, Danmark, Tjeckien, Spanien och Nya Zeeland. Utbytet berikar museets kunskap om föremålen och frågeställarna uttrycker ofta stor glädje över möjligheten att kunna se samlingarna på nätet.

Nästa fas blir att vetenskapligt bearbeta samlingarna samt att säkerställa en långsiktigt bra förvaring. Ett framtida mål är att samlingarna i högre grad ska bli beforskade av egen personal och externa forskare.

Under 2009 har AM:s samlingar utökats med 86 registrerade föremål, i huvudsak som donationer (flera hundra föremål har under 2009 överlämnats till museet men är fortfarande under utredning). 59 av de nyförvärvade föremålen har direkt koppling till utställningen Fredssoldater, som öppnade i oktober 2009. Som exempel kan nämnas en Kongoguide för FN-soldater från 1962. Utöver dessa föremålsförvärv har AM under 2009 påbörjat arbetet med att aktivt dokumentera erfarenheter och insamla föremål från de svenska utlandsstyrkorna.

Flygvapenmuseum

Under hösten påbörjades en vårdplan för de av museets flygplan som förvaras utomhus. Arbetet är ett samarbetsprojekt med Armémuseums metallkonservator. En viktig del i arbetet med att förnya Flygvapenmuseum är att restaurera och förbereda flygplanen för de nya utställningarna. TP 47 Catalina genomgick under året en omfattande restaurering. Flygplanet har under året rengjorts, dukats om och målats. Arbetet med MiG-15 slutfördes under året och övriga flygplan som fick översyn och restaurerades var A 32, J 35, SK 60 och J 33. SFF:s arbetsgrupp på Tullinge fortsatte under året arbetet med renoveringen av Thulin G och Donnet-Lévêque. Flygplanet Heinkel HD 35, SK 5, färdigställdes.

Under våren 2009 konverterades museets föremålsdatabas och bildarkivets databas från Mikromarc till Primus. Målsättningen är att samlingarna i framtiden ska vara sökbara på internet. Redan nu finns Flygvapenmuseums flygplandepositioner på hemsidan. Flygvapenmuseums bibliotek registrerar numera sitt bestånd både i den lokala katalogen Mikromarc och i den nationella databasen Libris. Katalogen ligger även på myndighetens intranät och kommer inom kort att finnas på museets hemsida. Flygvapenmuseums ämbetsarkiv ordnades och förtecknades under året i Visual Arkiv.

Flygvapenmuseum övertog under året Centrala Flygverkstan Malmens (CVM) samling av foton, glasplåtar och filmer som omfattade material ända från 1900-talets början.

SFHM har under 2009 vidtagit relativt omfattande åtgärder i myndighetsarkiven med anledning av Krigsarkivets inspektion hösten 2008. Totalt tre arkivarier var under våren 2009 tillfälligt anställda för uppordning av arkiven.

Kostnader

Bevarande ¹⁾	2009	2008	2007
Kostnader	28 323	41 616	36 576
Anslagsintäkter	25 920	35 840	25 434
Övriga intäkter	3 190	5 539	10 265

- 1) Minskningen av kostnader och intäkter jämfört med 2008 kan delvis förklaras med Accessprojektets utfasning 2009, delvis med att prestationen Tillsyn och stöd redovisas fr.o.m. 2009. Kostnader och intäkter för den verksamheten redovisades 2008 huvudsakligen under Bevarande.

Resultatmått

Bevarande	2009	2008	2007
Totalt antal föremål	413 532	412 926	ca 400 000
Antal registrerade föremål ¹⁾	144 658	157 926	ca 145 000
Antal depositioner och utlån av föremål	1 329	1 100	304
Antal föremål på DigitaltMuseum	79 140	22 142	
Antal besök på DigitaltMuseum	53 925		

- 1) Konverteringen från Mikromarc till Primus har medfört att antalet registrerade föremål har korrigerats för Flygvapenmuseum.

Kommentarer till och bedömning av resultatet

Resultatet vad gäller Armémuseums förteckning och digitalisering av samlingarna är mycket tillfredsställande. Det finns ett antal föremål som återstår men målet är fortfarande att inom kort vara första museum med att ha alla föremål på webben. Nästa steg avser biblioteket och bildarkivet, som delvis är uppordnade. Detta projekteras under 2010.

Flygvapenmuseums arbete med konvertering av databaserna för föremål och bildarkiv slutfördes enligt plan. Arbete med en översyn av magasinerna, för att få en förbättring till stånd och med en koncentration på ett centralmagasin, har kommit en bra bit på väg. Vårdinsatserna på museets flygplan har intensifierats i anslutning till Etapp 3 och som ett resultat av den nya vårdplanen. Den digitala tillgängligheten till bibliotek och arkiv har förbättrats under året.

Förmedling

SFHM ska hålla ett urval av samlingarna tillgängligt för allmänheten samt driva och stödja utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet.

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrev:

SFHM ska redovisa

- den verksamhet som avser eller svarar mot den unga publikens behov samt insatser för att öka andelen ung publik,
- de åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Armémuseum

Armémuseum har under 2009 genomfört 306 visningar för skolor. Visningarna med dramatiserade inslag, som För-emot-neutral, Kvinnoöden eller Levande stormaktstid, har varit särskilt uppskattade. Under hösten genomfördes två nya visningskoncept som föll väl ut: Gränser – om hur landet Sverige blivit till och Folkhemmets gränser – om 1900-talets in- och utvandringspolitik. Vidare har museet under året anordnat sex visningar bakom kulisserna där besökarna fått möta museets olika specialister i konservatorsateljéer, bibliotek, arkiv och föremålsmagasin.

I början av året den 17 januari öppnade Raoul Wallenbergs rum som invigdes av Jan Eliasson. Raouls öde finns nu som en del i museets basutställning och besökarna kan få en bild av hans arbetsrum i Budapest. Något facit till vad som hände ges inte men besökare får en fördjupad inblick i tiden kring hans försvinnande och starten på kalla kriget.

Armémuseum har under året haft en specialutställning, Hjältar – en utställning om mod, som varit riktad till barn och unga. I samband med den har specialanpassade pedagogiska visningar gjorts för unga besökare. Utställningen har även haft ett specifikt barnspår där barn kunnat följa haren Harrys vådliga vandring genom utställningen.

Utställningen Fredssoldater öppnade på FN-dagen den 24 oktober. Utställningen är det första steget i ett flerårigt projekt om de svenska utlandsstyrkorna. Här ges historiska tillbakablickar men framförallt är det aktuella händelser som belyses. En blogg, www.fredssoldater.se, öppnades i december där en svensk soldat på plats i Afghanistan skriver om sina intryck. Skolklasser och andra kan kommunicera med honom via datorer i museet eller från datorer hemma eller i klassrummet. I anslutning till öppnandet av utställningen utgav Armémuseum boken Fredssoldater, där 12 personer ger sina perspektiv på de svenska utlandsoperationerna, i flera fall utifrån personliga erfarenheter.

Inspirerade av barnspåret i ”Hjältar” producerade museet till sommaren 2009 ett särskilt barnspår även i basutställningen, med fokus på stormaktstiden; ”I soldatens fotspår” där barn

Armémuseum

Lör 13/2 kl 13 Visning: *Stormaktens uppgång och fall*. Teckentolkas. Sön 14/2 kl 12 *Flygande fanor & dundrande kanoner* – visning för barn om kungar, segrar och nederlag under stormaktstiden. Sön 14/2 kl 13 Visning med taktila och musikaliska inslag: *Fredssoldater* – anpassad för synsvaga. Tis 16/2 kl 17.30 Visning: *Hotbilden mot Sverige under 1800- och 1900-talen*. Ons 17/2 kl 11 Premiär för utställningen *Uniform!* För barn: *Följ i soldatens fotspår!* Gå på egen hand genom museets utställningar och hitta krigsbytet. Från 5 år. Under museets öppettider.

Öppet tis 11-20, ons-sön 11-17.
50 kr, fri entré t o m 19 år.
Fri entré tisdagar 17-20 hela vintern! Riddarg 13,
Östermalms-torg.
Tel 08-519 563 01.
Fredssoldaten Daniel Jansson
bloggar direkt från Afghanistan!
Följ honom på
www.fredssoldater.se

och vuxna gemensamt vandrar genom utställningarna. Avsikten är att tillgängliggöra hela museet för hela familjen.

Såväl vår- som hösttermin har ett antal helgvisningar, Flygande fanor och dundrande kanoner, genomförts med barn som uttalad målgrupp.

Hela museet och även magasinet i Frihamnen är tillgängligt för besökare med funktionsnedsättningar som t. ex besökare i rullstol. Tillsammans med Statens fastighetsverk har en plan tagits fram för att ytterligare förbättra tillgängligheten. Bland annat ska entrén utanför museet göras om. Receptionen och butiken har under året fått förbättrad tillgänglighet genom att inredningen (t.ex. receptionsdiskar och butiksinredning) byggts i olika höjder och med breda gångar i passagerna.

Under året har fyra allmänna teckentolkade visningar respektive fyra visningar med taktila inslag, särskilt anpassade för synsvaga, genomförts.

Utställningstexterna till "Hjältar" anpassades för lässvaga grupper. Till utställningen Fredssoldater har en audioguide tagits fram och i januari 2010 lanseras ett enklare spår för barn och ungdomar.

Flygvapenmuseum

Under 2009 hade museet öppet till och med den 1 mars. Därefter stängdes museet för om- och tillbyggnad vilket satt sin prägel på verksamheten under resten av året. Fram till stängningen uppgick besökssiffran till 7 500 personer.

En grundlig översyn av det pedagogiska arbetet på Flygvapenmuseum har genomförts och en pedagogisk handlingsplan har upprättats. Museipersonal har deltagit i ett regionalt nätverk för museipedagoger, ett nätverk för grundskolans kulturutbud samt arrangerat fortbildning för lärare. Nya planer för visningsverksamheten för vuxna har också utarbetats liksom för nyrekrytering och fortbildning av museilärare.

Ett omfattande arbete har lagts ned på att arbeta fram en tillgänglighetsplan för museets verksamhet under de närmaste åren. Dessutom har språkliga riktlinjer utarbetats som vägledning för samtliga nya utställningsprojekt. Inför om- och tillbyggnaden av museet har projekteringskontroll genomförts beträffande tillgänglighet.

Museets nya utställningslokal för tillfälliga utställningar färdigställdes under slutet av året och planeringsarbetet inför den första utställningen, som kommer att behandla flygarpionjären Carl Cederström, påbörjades.

Flygvapenmuseums två vandringsutställningar har turnerat flitigt under året. Vandringsutställningen Kvinnor i flygvapnet visades på sex platser och en utställning om det nya museet och Etapp 3 visades på tolv platser i landet.

En så kallad minneslåda har under hösten tagits fram för Linköpings kommuns aktivitetscentrum. Lådan handlar om beredskapstiden och ska användas till stöd för minnet vid samtal med personer på äldreboenden. Eftersom museet höll stängt under stor del av året har hemsidan varit ansiktet utåt. Där finns numera en lärarhandledning anpassad till läroplanerna för förskola, grundskola och

gymnasium. Hemsidan hade 21 663 besök under 2009. Under året påbörjades också arbetet med att utveckla en ny hemsida. Den nya hemsidan kommer att ha hög tillgänglighet samt också att förses med en webbshop.

Flygvapenmuseum har fortsatt sitt arbete med att utveckla marknadsföringen och bland annat tagit fram ett nytt profilmönster som ger ett nytt uttryck för museet, vilket kan användas i olika sammanhang och förhoppningsvis locka nya besökare.

Kostnader

Förmedling	2009	2008	2007
Kostnader	49 610	49 163	49 906
Anslagsintäkter	42 846	38 883	38 324
Övriga intäkter ¹⁾	7 502	9 571	10 546

- 1) Minskningen av övriga intäkter jämfört med 2008 förklaras huvudsakligen av att Flygvapenmuseum hållit stängt för ombyggnad fr.o.m. mars 2009.

Resultatmått

Förmedling	2009	2008	2007
Antal utställningar ¹⁾	12	15	16
Antal besökare ²⁾	105 526	130 260	119 705
Guidade visningar, antal/deltagare ²⁾	490 / 11 877	909 / 18 500	920 / 16 124
Föreläsningar, antal/deltagare ²⁾	18 / 743	27 / 3 046	29 / 2 174

- 1) Avser basutställningar och tillfälliga utställningar.

- 2) Minskningen beror på att Flygvapenmuseum hållit stängt för ombyggnation fr.o.m. mars 2009.

Kommentarer till och bedömning av resultatet

Armémuseum har ökat andelen unga besökare genom att satsa på en barn- och familjeutställning. Detta har kompletterats med insatser även i den permanenta utställningen för att nå unga besökare. Resultatet är positivt och museet har ökat antalet besökare under 19 år med fem procent jämfört med 2008 (29 170 besökare var under 19 år 2009). Vad gäller tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning så är nu hela museet fysiskt anpassat. Det har varit svårt att nå funktionshindrade till annonserade anpassade visningar, däremot har flera grupper med funktionsnedsättningar valt att på egen hand boka besök för den egna gruppen.

Barnfamiljerna utgör en viktig besöksgrupp på Flygvapenmuseum och utbudet för denna grupp liksom för skolklasser har ökat starkt under senare år. Det nya museet kommer att få en utökad barnverksamhet. Ett science center är under uppförande, där barn och ungdom på egen hand ska kunna utforska flygets grundstenar och sätta aerodynamik och flygteknik i fokus. Centret ska kunna erbjuda ett varierat och spännande utbud i form av experimentstationer och bli en resurs för olika workshops och skolprojekt.

Arbetet med riktlinjer för tillgänglighet har varit en prioriterad uppgift för Flygvapenmuseum under året. Det har fallit väl ut och bland annat resulterat i en allmän tillgänglighetsguide, en utredning om tillgängligheten i utställningarna, språkliga riktlinjer för museets utställningstexter och en pedagogisk handlingsplan.

Kunskapsuppbyggnad

SFHM ska främja studier och forskning i ämnen som tillhör verksamhetsområdet, och verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde.

Armémuseum

Armémuseums personal deltar aktivt i flera samarbetsprojekt med universitet och andra samarbetspartners. Som exempel kan nämnas projektet Citizens in Arms, Conscript Armies as Cultural and Political Phenomena vilket är ett samarbete mellan Armémuseum, Södertörns högskola, Försvarshögskolan och Delegationen för Militärhistorisk forskning.

Museet har under året gett ut flera publikationer som belyser museets ämnesområden. En bok om "Hur Sverige fick sina gränser", en om samlingarna "Kokvagnen som alltid är i vägen och 35 andra ovanliga berättelser" och en katalog till "Hjältar". Dessutom har en vägledning till museet tagits fram "Armémuseum – om krig och människor", där en stor del av personalen bidragit med artiklar. Årsboken handlade om "Fredssoldater" och är ett komplement till utställningen med samma namn.

Museet och dess scenerier är ett populärt inslag som bakgrund vid många historiska filminspelningar. Under året har bland annat Svea television gjort inspelningar flera gånger för TV-produktionen Sveriges historia.

Flygvapenmuseum

En viktig del av förnyelsen av Flygvapenmuseum är utvecklingen av den pedagogiska verksamheten och utarbetandet av nya lärmaterial. Under året har förberedande arbete skett för museets nya inriktning med handgriplig teknik i science center.

I arbetet med utställningen om Sverige under det kalla kriget igångsatte Flygvapenmuseum en insamling av minnen från det kalla kriget. Denna insamling kompletterades med riktade intervjuer med personer från olika samhällsgrupper, yrkesgrupper och med olika etnisk bakgrund. Under året pågick ett omfattande arbete med research och kunskapsinhämtande som underlag för manus till utställningarna. Tidsmässigt omfattar utställningarna perioden från 1900-talets början fram till 1990. Den nya utställningen kommer att skildra det kalla kriget från svensk och internationell synpunkt. Det nya kunskapsunderlaget kommer att nyttjas i utställningstexter, multimediasation samt i artiklar. Kunskapsuppbyggnaden har även omfattat museets hall 1 och 2 och perioderna pionjärtid, mellankrigstid, beredskapstid samt flygets teknikutveckling.

Under året skedde nedpackning av litteratur och arkivalier i Flygvapenmuseums bibliotek och arkiv. Med anledning av detta blev servicen till forskare mycket begränsad. Trots nedpackningen har biblioteket ökat sin tillgänglighet på internet genom registrering i Libris. I de nya lokalerna kommer det att finnas nya utställningar med en fördjupad historisk inriktning samt ett faktarum där besökarna kan få tillgång till museets arkiv och bibliotek. Planeringsarbetet av det nya faktarummet pågick under hela året.

Kostnader

Kunskapsuppbyggnad	2009	2008	2007
Kostnader	4 376	5 378	5 234
Anslagsintäkter	3 796	4 612	4 775
Övriga intäkter ¹⁾	1 099	721	419

1) Minskningen av kostnaderna 2009 jämfört med 2008, beror huvudsakligen på organisationsändringarna fr.o.m. 2009.

Resultatmått

Kunskapsuppbyggnad	2009	2008	2007
Antal utgivna publikationer	7	3	4
Antal utlån bibliotek	6 417	4 953	5 661

Kommentarer till och bedömning av resultatet

Genom att aktivt ge ut publikationer fördjupas personalens kompetens kontinuerligt. De samarbetsprojekt som olika delar av SFHM deltar i har ökat kunskapen om ansvarsområdena inom och utanför den egna institutionen. Det samarbete som Armémuseum inlett med Södertörns högskola är mycket lovande och kan förhoppningsvis utvecklas ytterligare under 2010.

Tillsyn och stöd

SFHM ska förteckna och vetenskapligt bearbeta samlingar av militär eller kulturhistorisk art inom myndigheter som bedriver militär verksamhet, ha tillsyn över sådana samlingar samt stödja andra samlingar av militär art i Sverige.

Under året har personalen vid SFHM genomfört totalt 77 besök vid museer ingående i SMHA-nätverket och 11 besök vid andra lokala museer med militärhistorisk inriktning. Kansliet har deltagit vid öppnandet av två museer inom nätverket (Gränsförsvarmuseum och Gotlands försvarsmuseum) samt vid öppnandet av nya basutställningar vid tre (Artillerimuseet, Beredskapsmuseet och Fredssoldater på Armémuseum i Stockholm).

SFHM har initierat och stöttat ett antal vandringsutställningar, huvudsakligen producerade av Armémuseum, som visats på SMHA-museer ("Spioner" i Boden och Karlsborg, "Gränser – om hur landet Sverige blivit till" i Kristianstad, "Sjukvårdstjänst" i Skövde och "Holocaust" i Boden).

En tre dagars informations- och utbildningskonferens för personalen vid nätverksmuseerna genomfördes i november. Sammanlagt deltog 63 personer. Fyra endagskurser om hur man driver ett företag har genomförts med museicheferna. 19 chefer genomförde kursen.

Jämte bidrag till drift och utveckling av SMHA-museerna har bidrag även lämnats för större säkerhetsåtgärder (lås, larm och förstärkning av skalskyddet) till fyra museer, deltagande i mässor (tre museer) och transportstöd (fem museer). Vidare har SMHA kansli tagit fram en handbok i föremålshantering som nu är på remiss hos nätverksmuseerna.

Nio museer har erhållit utvecklingsbidrag för projekt avseende dokumentation och kunskapsuppbyggnad. Totalt har 379 tkr utbetalats för ändamålet. Flera av projekten handlar om arkivuppbyggnad och förteckning av arkiv. Några projekt handlar om framtagande av föremålskataloger eller annan form av dokumentation med anknytning till det truppslag som museet har att skildra. Centrala soldatregistret har erhållit bidrag för att, i samverkan med Linköpings universitet, utveckla databasens mjukvara.

Under SFHM:s ledning flyttades under hösten 2009 ett nittiototal stridsfordon från Axvall till Strängnäs. Totalt flyttades drygt 2 100 ton materiel och det effektiva transportarbetet uppgick till 677 460 tonkilometer. SFHM genomförde därmed, med stöd av Forsvarsmakten, en av de större sammanhållna stridsfordonstransporterna som skett i landet, troligen den största sedan Forsvarsmakten omstrukturerades från invasionsförsvaret till insatsförsvaret. SMHA kanslis transportgrupp genomförde ytterligare ett tjugotal större transporter av fordon och pjäser mellan SMHA-museer för att få en bättre fördelning på föremålen.

Ett stort antal moderna handeldvapen och pjäser har gjorts permanent obrukbara så att museerna har möjlighet att visa dem för allmänheten. Kansliet har tagit fram ombyggnadsbestämmelser för ett antal särskilt farliga pjäser vilket har fått till följd att Rikspolisstyrelsen medgivit tillstånd att dessa skall bedömas som licensbefriade s.k. rekvisitavapen.

Institutionerna inom SFHM använder föremålsdatabasen Primus. Elva museer inom SMHA-nätverket har under årets tilldelats Primusutrustning och fått utbildning på denna. Detta arbete startades under 2009 och pågår fortfarande. I ett första steg ska allt förtecknas för att därefter kunna bearbetas vetenskapligt. Målet är att samlingarna ska beforskas även av andra utanför de egna institutionerna och av personer från andra länder.

SMHA:s hemsida (www.smha.se), där samtliga museer i nätverket presenteras, har under året kompletterats med en version på engelska och en på tyska. Arbete med att översätta delar av hemsidan till ryska och polska har påbörjats. Cirka 20 000 informationsbroschyrer om nätverket har tryckts upp på tre språk och distribuerats. Den internationella marknadsföringen har främst skett mot Tyskland. Kansliets marknadsföring av nätverket torde starkt ha bidragit till den betydande ökning av antalet museibesökare, både från Sverige och utlandet, som har skett.

Kansliet har på uppdrag av Försvarmakten och i samverkan med Försvarets materielverk tagit fram nya salutpjäser och ny salutammunition. Enligt överenskommelse med Försvarmakten kommer att antal SMHA-museer att tilldelas salutpjäser.

Kostnader

Tillsyn och stöd ¹⁾	2009	2008	2007
Kostnader	11 116		
Anslagsintäkter	9 000		
Övriga intäkter	2 116		

1) Prestationen redovisas fr.o.m. 2009. Kostnader och intäkter redovisades 2008 huvudsakligen under Bevarande.

Resultatmått

Tillsyn och stöd	2009	2008	2007
Antal besöksdagar på lokala/regionala museer i tillsyns- eller stödsyfte ¹⁾	132	84	
Antal genomförda utbildningstimmar ²⁾	840	390	

1) Varje besök genomförs i genomsnitt 1,5 dagar

2) Antalet deltagare multiplicerat med antalet utbildningstimmar

Kommentarer till och bedömning av resultatet

Det stöd som i form av experthjälp av olika slag, säkerhet, transporter, utbildning m.m., som tillhandahålls av SMHA kansli, är mycket efterfrågat. Stödet har bidragit till en positiv utveckling för museerna i många avseenden.

På flertalet SMHA-museer har förutsättningarna för bevarande förbättrats genom att åtgärder för en bättre och framför allt säkrare förvaring har genomförts (brand, stöld, fukt m.m.). Museichefernas kunskaper om föremålsvård och föremålshantering har förbättrats.

En erfarenhet från det gångna året är att förteckningsarbetet tar längre tid än beräknat. Behovet av utbildning i registrering och struktur är stort. Genom att låna ut föremål ur samlingarna bidrar Armémuseum och Flygvapenmuseum till att sprida kunskapen om dessa

föremål över hela landet. Dessutom ökar det variationen hos de lokala museerna och därmed en möjlighet att locka större publik.

SMHA kansli har under 2009 lämnat utvecklingsbidrag till sju museer för lokalanpassningar i syfte att öka tillgängligheten. Utvecklingen kommer att fortsätta under kommande år. Kansliet har också framgångsrikt verkat för att nätverksmuseerna ska utöka öppettiderna. Genom kansliets insatser har också förutsättningarna för att visa fler typer av vapen i utställningarna ökat.

Några av de projekt som erhållit SMHA-bidrag för dokumentation och kunskapsuppbyggnad har redan resulterat i föremålskataloger, faktasammanställningar eller forskningsrapporter. Ett exempel är 225-sidig katalog i färg över pjäser, tyngre vapen och fordon inom artilleriet, en unik utgivning.

En kortfattad redovisning av egen verksamhet, som de bidragsberättigade museerna har bedrivit under 2009, kommer att överlämnas till Kulturdepartementet i anslutning till årsredovisningen.

Bidrag till försvarshistoriska museiverksamheter

SFHM ska i samband med årsredovisningen för 2009 redovisa hur medlen avseende bidrag till försvarshistoriska museiverksamheter har använts samt analysera hur bidragens användning ytterligare kan effektiviseras.

För att effektivisera verksamheten inrättade SFHM och SMM under 2009 på försök ett gemensamt kansli placerat vid SFHM med uppgift att handlägga samtliga museer i nätverket. Erforderliga medel för den gemensamma verksamheten överfördes till SFHM från SMM. Även beslut om bidrag till museerna har handlagts av SMHA kansli men besluten fattas av respektive myndighetschef och utbetalas av respektive myndighet. SFHM och SMM avser att permanenta kansliet från 2010.

Redovisningen enligt nedan har fr.o.m. 2009 utvecklats, till att visa nettokostnaderna för inriktningen av den verksamhet som bedrivits vid SMHA:s kansli.

Av SFHM:s anslag ska, enligt regleringsbrev, minst 23 mnkr användas till bidragsgivning till försvarshistoriska museer, samt till kostnader vid SFHM som är förenade med etablerande och upprätthållandet av dessa verksamheter.

	2009	2008
<u>Bidragsgivning</u>		
Driftbidrag ¹⁾	9 458	14 337
Utvecklingsbidrag	7 098	
Bidrag för dokumentation och kunskapsuppbyggnad	379	625
Övriga bidrag (säkerhet, transport m.m.)	297	736
Summa Bidrag	17 232	15 698
<u>Övriga kostnader (netto) ²⁾</u>		
Löner till personal ³⁾	0	3 249
Ledning och samverkan, m.m.	1 015	1 189
Utställningsstöd	226	97
Marknadsföring	2 533	1 070
Urval och digitalisering	842	606
Utbildning	326	0
Transporter	3 144	617
Vapenarbetsgrupper	695	155
Distriktsorganisationen	217	390
Inventering	0	693
Summa kostnader	9 000	8 066
Totalt	26 232	23 764

1) Fr.o.m. 2009 särredovisas drift- och utvecklingsbidrag.

2) Fr.o.m. 2009 redovisas omkostnader (netto 1 355 tkr) under prestationen Tillsyn och stöd.

3) Fr.o.m. 2009 redovisas löner till personal under verksamheterna.

En stor del av det stöd som SMHA kansli tillhandahåller i form av t.ex. utställningshjälp, transporter, föremålsvård, marknadsföring, säkerhet m.m. är ägnat åt att så kostnadseffektivt som möjligt ge SMHA-museerna förutsättningar att bygga upp en verksamhet av hög kvalitet.

Inför 2010 har blanketterna för ansökan om bidrag och återredovisning omarbetats utifrån de två första årens erfarenheter. Förhoppningsvis ska behovet av att inhämta kompletterande uppgifter minska för kansliet och handläggningen därmed effektiviseras.

De fyra endagskurserna i hur man driver ett företag bedöms också kunna bidra positivt till en effektivare verksamhet på SMHA-museerna.

Samverkan med andra myndigheter bedöms på sikt kunna effektivisera framför allt marknadsföringen av SMHA. Kansliet har initierat samverkan med Statens fastighetsverk, Krigsarkivet, Försvarmakten, Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek, Svensk Flyghistorisk Förening, Försvarets historiska telesamlingar och Armé- Marin- och Flygfilm.

Traditionsvård

Myndigheten ska även handlägga frågor som rör traditioner, traditionsvård och liknande ärenden på det militära området. Försvarets traditionsnämnd ska fullgöra de uppgifter inom myndigheten som rör militära traditioner.

Försvarets traditionsnämnd (TradN)

Försvarmakten (FM) har fortsatt sin mycket omfattande omstrukturering, vilken sedan år 2000 resulterat bl.a. i en stor reducering av antalet förband och regionala/lokala staber (motsv.). Detta har på traditionsområdet inneburit och kommer fortsatt att innebära

- Överförande till och hanterande av traditioner vid kvarvarande förband och de nya utlandsstyrkorna.
- Nya fälttecken och ny heraldik i vissa fall för nyorganiserade enheter.
- Översyn av vilka tjänstetecken som kan behållas resp. behöver nytillverkas.

Nämnden har, med oförändrad sammansättning, haft nio protokollförda sammanträden under året. Några exempel på frågor som avhandlats i nämnden under 2009:

- Remissvar ang. nationellt minnesmärke (En svensk veteranpolitik del 2, SOU 2008:91).
- Framtagande av heraldik för FM:s nya specialförband (löpande ärende under hela året) samt nytt utbildningstecken för Särskilda inhämningsgruppen (SIG).
- Heraldiskt vapen för nya Nordic Battle Group (NBG) och Försvarmaktens HR Centrum (FM HRC).
- Medverkan i en omfattande inventering av FM:s samtliga befintliga fälttecken samt befrämjande av anskaffning av ersättningsfälttecken.
- Medverkan vid framtagningen av det nya befälssystemet.
- Sex nya fälttecken: Nytt kommandotecken för ÖB samt nya fälttecken till Försvarmaktens telenät- och marktelefonförband (FMTM), FM HRC, Försvarmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FM UndSäkC) och Sjöstridsskolan (SSS).
- Medverkan i framtagandet av de nya uniformsbestämmelserna för FM inklusive tjänstetecken.

Kostnader

Traditionsvård ¹⁾	2009	2008	2007
Kostnader	211		
Anslagsintäkter	200		
Övriga intäkter	12		

1) Prestationen redovisas fr.o.m. 2009. Kostnader redovisades tidigare under Bevarande.

Resultatmätt

Traditionsvård	2009	2008	2007
Antal behandlade ärenden som ej har utpräglad informationskaraktär	33	52	69

Kommentarer till och bedömning av resultatet

Synen på traditionernas betydelse och roll har snarare ökat än minskat, vilket löpande kontakter på olika nivåer visat under året. Traditionsnämndens roll som rådgivande och stödjande i traditionsfrågor har upplevts som mycket positiv och även myndigheter, organisationer och enskilda utanför FM har frågat Tradnämnden om råd.

Etapp 3

År 2009 har varit ett mycket speciellt och intensivt arbetsår för hela Flygvapenmuseum. Verksamheten har dels präglats av den stora om- och utbyggnaden av museet och dels av att större delen av personalen, tillsammans med många extraanställda och konsulter, arbetat i olika projekt. Dessa projekt har omfattat allt från flygplanrestaurering, utställningsplanering, pedagogik och lärmaterial, utformning av faktarum, flytt av arkiv och bibliotek, till utveckling av butiken och planering inför återinvigningen 2010.

Med anledning av det omfattande ombyggnadsarbetet av hall 1 och 2 stängde Flygvapenmuseum för besökare den 2 mars 2009. Flygplanen skulle flyttas samman för att göra plats för byggarbetarna och lokalerna blev oframkomliga för besökare. Under året planerades förändringen av utställningarna om pionjärtid, mellankrigstid, beredskapstid och flygets teknikutveckling. Flygplanen kommer att sättas in i en kulturhistorisk kontext i den nya basutställningen.

TP 79001, DC-3:an som 2008 överfördes från Musköbasen till Malmen, lyftes på morgonen den 13 maj 2009 ner till sin slutliga förvaring i källarmontern i hall 3. Såväl transport som lyft gick planerligt och intresset var stort från både media och allmänheten. Direkt efter lyftet påbörjades bygget av taket på den tillfälliga montern runt flygplanet. DC-3:an har sedan bärgningen 2004 tillhört Försvarmakten, som enligt ett regeringsbeslut har haft ansvaret för att förvara och transportera DC-3:an fram till dess slutliga placering på Flygvapenmuseum. I samband med det slutliga flygplanslyftet överlämnade Försvarmakten officiellt flygplanet till museet.

Planeringen av utställningen i hall 3 pågick under året. I källaren till hall 3 kommer det att finnas en utställning om DC-3:an, där flygplansvraket står i centrum, samt en fördjupningsdel. I övrigt i hall 3 ska det kalla kriget skildras. Besökarna får följa den politiska och militära utvecklingen men också, genom familjen Folkesson, den civila utvecklingen under perioden 1950-1990.

Arbetet med Etapp 3 har genomförts på ett mycket tillfredställande sätt. Utställningsplanering och övriga förberedelser har genomförts enligt plan. Besökare på museets hemsida har under året kunna vara delaktiga i museets om- och tillbyggnad. En webbkamera har följt byggarbetet. Även tidningen Östgöta Correspondenten har periodvis haft en länk till Flygvapenmuseums webbkamera på sin hemsida.

Övriga återrapporteringskrav

Myndigheten ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Jämställdhets och mångfaldsperspektiv

Armémuseum har fortsatt sitt långsiktiga arbete med att integrera jämställdhet i alla projekt. Arbetsgrupper tillsätts efter sådana principer och texter som publiceras granskas ur ett genus- och tillgänglighetsperspektiv.

Som exempel kan nämnas att i arbetet med Armémuseums årsbok Fredssoldater tillsattes en redaktionsgrupp där båda könen medverkade. Redaktören för årsboken var, för första gången, en kvinna och tre av bokens uppsatser var författade av kvinnor. En av uppsatserna behandlar möjligheter och problem med att vara kvinnlig soldat/officer i fredsbevarande utlandstjänst.

En särskild insats gjordes i projektet King, Queen and Queer av fotograf Elisabeth Ohlson Wallin. I en fotoinstallation, där tre regenter framställdes som queerikoner, vändes de traditionella porträtten i historien och frågan om vad som är en historisk sanning ställdes på sin spets.

Utställningen En soldat är en soldat är en soldat är en soldat, som visades 2008 på AM har under 2009 visats i Riga. I utställningen lyfts bland annat frågan hur det är att vara homosexuell i försvarsmakten.

Under hösten genomfördes ett projekt med mångkulturella Kvickentorpsskolan och Kulturskolan vid Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad. Projektet syftade till att ta fram olika bilder av ungdomars syn på mod, civilkurage och hjältar – kopplat till museets utställning Hjältar. I utställningen Hjältar har vi även jobbat med temat Hjältar från hela världen i syfte att komma från en västerländsk stereotyp hjältebild.

Kommentarer till och bedömning av resultatet

Den modell som AM tagit fram för textbearbetning ur ett jämställdhetsperspektiv börjar nu bli inarbetad. Museet har kunnat visa att det inte bara är ett museum som berättar männens historia för män utan det berättar allas historia och når ut till en bred publik ur alla samhällsgrupper.

Armémuseum ökade sina besöksiffror med drygt 20 % under 2009. Det kom fler barn och ungdomar till museet 2009 än 2008, många av dem andra generationens svenskar. I och med det nyöppnade temarummet Raoul Wallenberg har museet också besökts av en allt större grupp äldre med egna krigsupplevelser som under andra världskriget flytt till eller fått hjälp att fly till Sverige.

Barn och ungdomar

Utställningen Hjältar – en utställning om mod var en medveten satsning på målgruppen barn och unga. Varje onsdag under terminerna har sagostunder genomförts på temat Hjältar vilket lockat både föräldralediga med småbarn och förskolegrupper. Den särskilt framtagna visningen Hjälmot, med dramatiserade inslag i form av bl.a. en diskussion mellan Spindelmannen och Pippi om begreppet mod, har lockat många unga besökare.

Två andra initiativ för att nå en ung publik kan nämnas. Under våren samarbetade AM med Friteatern i Sundbyberg, som satte upp pjäsen Hjältar parallellt med utställningen. Friteatern medverkade också vid en lärarträff samt hade en föreställning för allmänheten på museet. Samarbetet har lett till en fördjupning för de klasser som valt att både se föreställningen och besöka museet.

Under hösten har Armémuseum samarbetat med Neurotransmission dance co, som gjort en dansföreställning för förskolebarn baserad på intervjuer med femåringar om deras syn på hjältar och mod. Tillsammans genomfördes ett fortbildningstillfälle för förskolepedagoger följt av ett tiotal föreställningar för förskolor på museet. Samtliga barn som deltagit har själva aktivt medverkat i föreställningen genom att komma upp på scenen och dansa.

Som nämnts ovan har Armémuseum även genomfört ett projekt med fyra åttondeklasser på Kvickentorpsskolan, Farsta och med Kulturskolan i Stockholms stad. Projektet inleddes med en visning av Hjältar-utställningen för de fyra klasserna. Sedan arbetade de under fyra halvdagar i mindre grupper med filmproduktion på Kulturskolan. Resultatet – ett tjugotal kortfilmer på temat Hjältar – premiärvisades under högtidliga former i Armémuseums hörsal i närvaro av elever, föräldrar, syskon och lärare samt personal från Kulturskolan och Armémuseum.

Sex praoelever har tagits emot på Armémuseum under året varav tre kom från skolor utanför Stockholmsområdet. Antalet praktikanter som togs emot var fyra, två studenter från universitet (Uppsala och Göteborg) och två från yrkesskolor (Stockholm och Nyköping).

På Flygvapenmuseum har barn och ungdomar varit en prioriterad målgrupp sedan flera år. Årets sportlovskul blev det sista skollovsprogrammet på ett tag för Flygvapenmuseums del. Eftersom museet stängde redan i början av mars, passade ovanligt många skolklasser på att besöka Flygvapenmuseum.

Det nya museet kommer att få en utökad barnverksamhet och ett science center är under uppförande. Centret ska kunna erbjuda ett varierat och spännande utbud i form av experimentstationer och bli en resurs för olika workshops och skolprojekt.

Kommentarer till och bedömning av resultatet

Temat Hjältar har varit lättillgängligt och relevant även för mycket små barn. För första gången har även förskolegrupper kommit till Armémuseum. Utställningen har gett många uppslag att arbeta vidare med på hemmaplan. Det är mycket positivt att museet upplevs som en resurs i det livslånga lärandet – även för mindre barn. En annan iakttagelse är att barn och unga besöker museet tillsammans med kompisar på skolloven, sannolikt ett resultat av tidigare skolbesök.

Internationellt utbyte och samarbete

Många av SFHM:s internationella utbyten och samarbeten präglas av att Sverige under stormaktstiden var i krig med nästan alla stater i Nordeuropa. Vi har därför en gemensam historia med dessa stater. För SFHM är det högt prioriterat att vidmakthålla och utveckla de internationella förbindelserna med militärhistoriska kommittéer, arkiv, museer, vetenskapliga akademier, högskolor och universitet. Exempelvis har SFHM under året varit representerat i Wissenschaftliches Rat Pommersches Landesmuseum, Greifswald. Vorpommern var en svensk provins i cirka 170 år.

Det internationella utbytet har under 2009 periodvis varit intensivt. Särskilt har det gällt kontakterna med Ryssland och Ukraina med anledning av att det var 300 år sedan slaget vid Poltava. SFHM/AM deltog under året med lån till utställningar bland annat på Ryska statens historiska museum i Moskva, Kremlinmuseerna i Moskva och Eremitaget i Sankt Petersburg. Totalt har 88 föremål lånats ut till Ryssland under 2009.

Historiska museet i Lviv/Lwów/ Lemberg/Léopol, Ukraina, producerade en utställning med uppförstorade avbildningar ur Statens troféksamlingar med milisfanor från Lviv/Lwów/Lemberg/Léopol, vilka erövrades under Stora nordiska kriget 1704.

Samtliga utställningar dokumenterades i omfattande kataloger. Internationellt samarbete initieras ofta av låneförfrågningar. Genom att Armémuseum numera har sina samlingar tillgängliga på webben kommer troligtvis förfrågningarna att öka.

Statens trofésamling, som ingår i Armémuseums samlingar, är den största i Europa i sitt slag (4 500 nr. till största delen fanor och standar). Troféerna kommer från andra länder men de har bevarats här i över 300 år och har därmed blivit ett med andra länder delat kulturarv. I och med att även troféerna numera är tillgängliga på webben har forskare från hela världen åtkomst till bilder och viss information redan på hemmaplan

Under 2009 inleddes projektet ST internationella forskarutbyte med besök i trofésamlingen av forskare från Heeresgeschichtliches Museum i Wien, av Rysslands statsheraldiker och från Vetenskapsakademien i Kiev, Ukraina. Den ukrainske forskaren gavs möjlighet att under en månad på plats studera den östeuropeiska samlingen för att identifiera zaporog- och tatartröféer. Denna del av samlingen har tidigare varit mycket okänd. Under forskningen ökade antalet proveniensbestämda zaporog- och tatartröféer högst väsentligt, från tidigare 30 st. till över 60 st.

Den befintliga troféutställningen på Armémuseum och trofébearbetningen besöktes under året av BBC:s ukrainska radioredaktion, TV stationen NTV Ryssland och ukrainska TV Channel Inter. Vid samtliga besök genomfördes intervjuer som bandades och filmades. Intervjuerna sändes ut av respektive radio- TV- bolag under året.

SFHM/AM har deltagit i konferensen Poltava – krigsfångar och kulturutbyte i Moskva och initierat framtida samarbete med bland annat Eremitaget i Sankt Petersburg. Ett samarbete med Slovenien har inletts angående en framtida utställning och inom det museipedagogiska området har erfarenhetsutbyte ägt rum genom deltagande i "International Museum Theatre Alliance" konferens i Monterrey, USA.

SFHM har under året deltagit i det årligen återkommande nordiska militärmuseimötet, som är ett forum för diskussioner kring museala frågor men även för diskussioner om krigen i

Norden sett från ländernas olika perspektiv. 2009 genomfördes detta i Finland med en exkursion till Ladogakarelen och Karelska näset. SFHM har även aktivt deltagit i sammankomster arrangerade av International Committee of Museums and Collections of Arms and Military Museums (ICOMAM). ICOMAM organiserar regelbundet symposier och konferenser och är ett viktigt nätverk för SFHM.

Med Estland har SFHM kontakter genom det ”Baltiska projektet” med insamling av minnen från ingermanlänningar, ester och letter, en dokumentation över deras öden under andra världskriget. Ett kontaktmöte genomfördes under året med Estlands riksarkiv, Estlands militärmuseum och Estlands historiska museum. Kunskapsutbyte över vår gemensamma äldre historia ingår också i detta projekt. SFHM deltog i samverkan med Stockholms universitet i en fältundersökning i Estland av tessereringar dvs. i jorden gömda värdeföremål på under världskrigets slutskede övergivna bondgårdar.

Vidare har SFHM deltagit i ett östersjösymposium i Berlin organiserat av Network of Countries around the Baltic Sea samt inlett ett samarbetsprojekt inom detta nätverk mellan Danmark (Staevnsfortet) och Sverige (Hemsö fästning) under 2010.

Kommentarer till och bedömning av resultatet

Det internationella utbytet och samarbetet har under året utvecklats positivt. Kvalitetsnivån har varit hög vilket t.ex. visas av engagemanget från Rysslands stats heraldiker i projektet ST internationella forskarutbyte, ett projekt som är exempel på ett delat ansvar för kunskap och bevarandet av ett med andra länder delat kulturarv. Samarbetet med den ukrainska Vetenskapsakademien har hittills resulterat i identifikation av ytterligare 30 zaporog- och tatartroféer i trofésamlingen, vilket överträffat förväntningarna och lett till stor uppmärksamhet i Ukraina.

Ett resultat av det nordiska mötet var att de nordiska museicheferna beslöt att undersöka möjligheterna att genomföra ett gemensamt projekt inför hundraårsminnet av första världskrigets utbrott 1914.

Det internationella samarbetet och kunskapsutbytet med kollegor bidrar positivt till museernas utveckling. Samlingarna håller på att bli mer kända utomlands, bland annat genom att stora delar av samlingarna nu är sökbara på internet, och de blir alltmer efterfrågade på utställningar utomlands.

Lokalkostnader

Krav på återrapportering enligt Regleringsbrevet

Statens försvarshistoriska museer ska specificera myndighetens totala lokalkostnader enligt följande:

- hyra
 - el och uppvärmning
 - reparationer och underhåll
 - övriga driftskostnader
- samt fördelning av kostnaderna per hyresvärd

Fördelning av lokalkostnader (tkr)

	2009	2008
Hyra	26 371	25 700
El och uppvärmning	1 340	1 376
Hyrekostnader inkl. uppvärmning och elektricitet	27 711	27 076
Reparationer och underhåll	1 103	1 180
<u>Summa lokalkostnader enligt resultaträkning</u>	<u>28 814</u>	<u>28 256</u>
Övriga driftskostnader	1 536	1 783
Bevakning, underhåll larmsystem (redovisas som övriga driftkostnader i resultaträkning)		

Hyresandel respektive hyresvärd (tkr)

	2009		2008	
Hyresvärd (belopp, procent)				
Statens fastighetsverk	16 089	58,1%	15 647	57,8%
Specialfastigheter AB	7 343	26,5%	7 268	26,8%
Stockholms Hamn AB	2 266	8,2%	2 202	8,1%
Fortifikationsverket	608	2,2%	833	3,1%
Booforsen fastighets AB	596	2,2%	580	2,1%
Ljungs Tegelbruk AB	331	1,2%	316	1,2%
RAMIRENT AB	189	0,7%	174	0,6%
AB STÅNGÅSTADEN	156	0,6%	39	0,1%
Övriga*	133	0,5%	17	0,1%
Summa	27 711	100,0%	27 076	100,0%

* Avser parkeringsplatser, tillfälliga lokaler i form av lager, mässor m.m.

Avgiftsbelagd verksamhet

Krav på åiterrapportering enligt Regleringsbrevet

Statens försvarshistoriska museer ska redovisa avgiftsbelagd verksamhet enligt nedanstående indelning.

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras (tkr)

Verksamhet	+/- t.o.m. 2007	+/- 2008	Int. 2009	Kost. 2009	+/- 2009	Ack. +/- utgå. 2009
Verksamhet med full kostnadstäckning						
Försäljning av varor		-387	767	1 049	-282	-669
Undersökningar, utredningar och andra tjänster		-33	639	579	60	27
Summa		-420	1 406	1 628	-222	-642
Övrig avgiftsbelagd verksamhet						
Entréer och visningar			1 702			
Övrigt			3 281			
Summa			4 983			

Bidragsfinansierad verksamhet

Krav på åiterrapportering enligt Regleringsbrevet

**Statens försvarshistoriska museer skall redovisa:
-för vilka ändamål och på vilka villkor myndigheten tar emot bidrag eller sponsorsmedel,
-andel bidrag respektive andel sponsorsmedel av den totala intäkten.**

Armémuseum erhöll 1998, 4 mnkr från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse till bl.a. inredning och utrustning av hörsal i Armémuseum. Andelen av bidragssumman avseende avskrivningar under 2009 var 17 procent av bidragen från icke statliga givare och 0,1 procent av totala intäkter.

Armémuseum hade avtal om 3 mnkr för perioden 2001 - 2003 till utställningen Studiesamling Vapen, från Saab AB. Andelen av bidragssumman avseende avskrivningar under 2009 var 52 procent av bidragssumman från icke statliga givare och 0,3 procent av totala intäkter.

Armémuseum har erhållit totalt 150 tkr i bidrag från Armémusei vänförening för publicering av årsboken. Det är 32 procent av bidragssumman från icke statliga givare och 0,2 procent av totala intäkter.

Armémuseum hade avtal med Saab AB och sponsorsmedlen uppgick till 300 tkr, motsvarande 0,3 procent av totala intäkter.

Flygvapenmuseum hade avtal med Saab AB och sponsorsmedlen uppgick till 1 900 tkr, motsvarande 2,0 procent av totala intäkter.

Bidragsintäkter från statliga givare har under 2009 uppgått till 4 739 tkr och 5,0 procent av totala intäkter. I bidragssumman ingick

- medel från SMHA till Armémuseum för finansiering av utställningen Fredssoldater (25 procent av bidragssumman från statliga givare och 1,3 procent av totala intäkter). Armémuseum är berättigat till bidrag enligt förordningen (2007:1438).
- medel från Statens maritima museer för delfinansiering av SMHA:s försvarshistoriska museiverksamheter (25 procent av bidragssumman från statliga givare och 1,2 procent av totala intäkter).
- medel från Statens kulturråd för finansiering av Accessprojekt (25 procent av bidragssumman från statliga givare och 1,2 procent av totala intäkter).
- medel från Arbetsmarknadsstyrelsen för arbetsmarknadsarbeten (20 procent av bidragssumman från statliga givare och 1,0 procent av totala intäkter).
- medel från Vetenskapsrådet för forskningsprojektet Att förklara krig för bönder (4 procent av bidragssumman från statliga givare och 0,2% av totala intäkter).

Finansiell redovisning

Resultaträkning

Belopp i tkr		2009	2008
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		81 760	79 335
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 1	8 617	11 402
Intäkter av bidrag	Not 2	5 203	4 184
Finansiella intäkter	Not 3	99	246
Summa		95 679	95 167
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 4	38 257	39 663
Kostnader för lokaler		28 814	28 256
Övriga driftskostnader		22 295	23 444
Finansiella kostnader	Not 5	70	507
Avskrivningar och nedskrivningar		4 199	4 288
Summa		93 635	96 158
Verksamhetsutfall		2 044	-991
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		17 232	15 718
Lämnade bidrag		17 232	15 718
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	Not 6	2 044	-991

Balansräkning

Belopp i tkr		2009-12-31	2008-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella tillgångar	Not 7	0	13
		0	13
Materiella anläggningstillgångar			
	Not 8		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		84	159
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		9 209	11 411
Pågående nyanläggningar		8 715	563
		18 008	12 132
Varulager m.m.			
Varulager och förråd		585	631
		585	631
Fordringar			
Kundfordringar		348	653
Fordringar hos andra myndigheter	Not 9	2 102	2 177
Övriga fordringar		38	25
		2 488	2 855
Periodavgränsningsposter			
	Not 10		
Förutbetalda kostnader		5 946	6 766
Upplupna bidragsintäkter		109	30
Övriga upplupna intäkter		161	0
		6 216	6 796
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	Not 11	-1 025	-2 580
		-1 025	-2 580
Kortfristiga placeringar			
Värdepapper och andelar	Not 12	2 253	2 253
		2 253	2 253
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	Not 13	5 865	4 612
Kassa, postgiro, bank		36	40
		5 901	4 652
Summa tillgångar		34 426	26 753
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
	Not 14		
Donationskapital		2 000	0
Balanserad kapitalförändring		1 687	-1 242
Kapitalförändring enligt resultaträkning		2 044	-991
		5 731	-2 233
Avsättningar			
	Not 15		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		6	46
		6	46
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 16	8 533	10 541
Skulder till andra myndigheter		1 185	2 311
Leverantörsskulder	Not 17	7 023	5 445
Övriga skulder		646	696
		17 387	18 993
Periodavgränsningsposter			
	Not 18		
Upplupna kostnader		3 992	4 042
Oförbrukade bidrag		7 287	5 888
Övriga förutbetalda intäkter		23	19
		11 302	9 948
Summa kapital och skulder		34 426	26 753
ANSVARFÖRBINDELSER		Inga	Inga

Anslagsredovisning

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Utnyttjad del av medgivet överskridande 1)	Indragning 1)	Totalt disponibelt belopp	Utgifter 2)	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 17 17 08 001 009	2 580	101 349		1 521	102 408	99 420	2 988
Utgiftsområde 26 26 01 004 079			1 529		1 529	1 529	
Summa	2 580	101 349	1 529	1 521	103 937	100 949	2 988

1) Medgivet överskridande 1 529 tkr på anslaget 26 01 004 Övergångseffekter av kostnadsmissig avräkning samt indragning 1 521 tkr på myndighetens förvaltningsanslag 17 08 001 009 enligt Regeringsbeslut Fi 2009/4428 2009-05-28.

2) Därav avser 428 tkr årets minskning av semesterlöneskulden intjänad t.o.m. år 2008, och som redovisats mot anslag 17 08 001 009 enligt undantagsregeln.

Enligt regleringsbrev ska minst 23 miljoner kronor av anslagsposten 17 08 001 009 användas för bidragsgivning enligt den förordning (2007:1438) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter samt till kostnader vid myndigheten som är förenade med etablerande och upprätthållande av dessa verksamheter. Under 2009 är anslagsanvändningen 26 232 tkr, varav bidragsgivning 17 232 tkr.

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Myndighetens förvaltningsutgifter och utgifter för transfereringar av varor och tjänster fr.o.m. 2009 avräknas mot anslag det år till vilket kostnaden hänförs (16 § anslagsförordningen).

I de fall faktura eller motsvarande handling inte inkommit/avsänts per brytdagen, som inföll 2010-01-11, redovisas skuld/fordran under periodavgränsningsposter. Beloppsgräns är 20 tkr exkl. moms.

De redovisade kostnaderna för de respektive verksamhetsområdena är såväl direkta som indirekta, d.v.s. lokaler och administration.

Flygvapenmuseum blev 2004 universell testamentstagare till ett arv bestående av värdepapper, bankmedel och lösöre. Värdepappren har värderats till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen. Det bokförda värdet är 2 253 tkr. Tillsammans med bankmedlet på räntekonto (633 tkr) är det bokförda värdet på arvet 2 886 tkr. per 2009-12-31. Värdepapperna planeras att omsättas och användas 2010 i FVM:s Etapp

Delar av avgiftsbelagda verksamheten ska, enligt regleringsbrev, ha full kostnadstäckning. Verksamheterna är fantillverkning, butiker och café.

Samtliga belopp är avrundade var för sig.

Värdering av anläggningstillgångar

Som anläggningstillgång redovisas maskiner, inredning och inventarier för stadigvarande bruk, d.v.s. med en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller därutöver. Investeringsbeloppet skall överstiga 10 tkr exkl. moms. På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning utifrån den bedömda ekonomiska livslängden. Avskrivningen har gjorts två gånger om året.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Datautrustning	3 år
Kontorsmaskiner	5 år
AV-utrustning	5 år
Bilar	5 år
Verkstadsutrustning, laboratorieutrustning	10 år
Förbättringsutgift annans fastighet, nätverk	5-10 år
Basutställningar	3-10 år
Inredning	10 år

Värdering av omsättningstillgångar

Fordringar värderas till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Andra omsättningstillgångar tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Butikslagret är värderat till anskaffningsvärde efter avdrag för inkurans.

Skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till ledande befattningshavare enligt 7 kap. 2§ Förordningen om Årsredovisning och budgetunderlag

Utbetald skattepliktig ersättning och andra förmåner till ledande befattningshavare vid SFHM, utsedda av regeringen (tkr):

Överintendenten Staffan Bengtsson	894
Johan Engström	561

Noter

Belopp i tkr

Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	
	2009	2008
Verksamhet med full kostnadstäckning		
Butik Armémuseum	555	630
Butik Flygvapenmuseum	170	740
Fantillverkning	639	1 160
Café Flygvapenmuseum	42	332
Summa	1 406	2 862
Övrig avgiftsbelagd verksamhet		
Entréintäkter	1 213	2 377
Visningar	489	850
Lokaluthyrning (avgiftsförordningen 4§)	1 427	1 550
Övrigt*	1 854	3 333
Summa	4 983	8 110
Andra ersättningar		
Reavinst	28	30
Sponsring (Saab)	2 200	400
Summa	2 228	430
Totalt	8 617	11 402

De minskade intäkterna av avgifter beror främst på att Flygvapenmuseum har varit stängt för om- och utbyggnad sedan mars 2009.

* Varav 498 tkr försäljning av överskottsmateriel.

Not 2	Intäkter av bidrag	
	2009	2008
Bidrag från statliga myndigheter	4 739	3 621
<i>Varav</i>		
Statens kulturåd Access-projektet	1 170	2 160
Statens Maritima Museer	1 188	0
SMHA till Armémuseum	1 204	0
Övriga	1 177	1 461
Bidrag från icke statliga	464	563
<i>Varav</i>		
Knut och Alice Wallenbergs stiftelse	77	77
Saab AB	240	240
Övriga	147	246
Summa	5 203	4 184

Not 3	Finansiella intäkter	
	2009	2008
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	96	233
Övriga intäkter	3	13
Summa	99	246

Not 4	Kostnader för personal	
	2009	2008
Lönekostnader, exkl. avgifter	27 914	26 086
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier samt övr. personalkostnader	10 343	13 577
Summa	38 257	39 663

Not 5	Finansiella kostnader	
	2009	2008
Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	69	351
Nedskrivning kortfristiga placeringar	0	146
Övriga räntekostnader	1	10
Summa	70	507

Not 6	Årets kapitalförändring	
	2009	2008
Sponsring	2 155	393
Donationskapital	3	
Avgiftsbelagd verksamhet med full kostnadstäckning	-222	-420
Periodiseringseffekter anslagsfinansierad verksamhet		
Periodiserade intäkter		0
Bidrag från statliga myndigheter	108	-83
Förändring semesterlöneskuld		-87
Löner, avgifter, personalkostnader		-437
Upplupna hyror, el och andra lokalkostnader		-110
Förändring i lager		0
Periodisering varor, tjänster		-246
Avyttring av anläggningstillgång		0
Avskrivningar		-3 972
Amorteringar av lån till RGK		3 972
Summa anslagsfinansierad verksamhet	108	-963
Årets kapitalförändring	2 044	-991

Kostnadsmässig anslagsavräkning fr. o. m. 2009 gör att periodiseringar normalt inte påverkar årets kapitalförändring.

Not 7	Rättigheter och andra immateriella tillgångar	
	2009-12-31	2008-12-31
IB anskaffningsvärde	101	101
Årets anskaffningar	0	0
UB anskaffningsvärde	101	101
IB ack avskrivningar	-88	-61
Årets avskrivningar	-13	-27
UB ack avskrivningar	-101	-88
Bokfört värde	0	13

Not 8**Materiella anläggningstillgångar**

	2009-12-31	2008-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	2 574	2 531
Årets anskaffningar	0	43
UB anskaffningsvärde	2 574	2 574
IB ack avskrivningar	-2 415	-2 238
Årets avskrivningar	-75	-177
UB ack avskrivningar	-2 490	-2 415
Bokfört värde	84	159
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	55 493	50 210
Aktivering av pågående investeringar från tidigare år	385	3 975
Årets försäljning/utrangering anskaffningsvärde	-665	-173
Årets anskaffningar	1 564	1 481
UB anskaffningsvärde	56 777	55 493
IB ack avskrivningar	-44 082	-40 171
Korrigerig av tidigare års avskrivningar	625	173
Årets avskrivningar	-4 111	-4 084
UB ack avskrivningar	-47 568	-44 082
Bokfört värde	9 209	11 411
Pågående nyanläggningar		
IB anskaffningsvärde	563	3 975
Årets anskaffning 1)	8 537	563
Årets aktivering	-385	-3 975
Bokfört värde	8 715	563
Summa	18 008	12 132

1) Ökningen av pågående nyanläggningar avser Flyvapenmuseum Etapp 3.

Not 9**Fordringar hos andra myndigheter**

	2009-12-31	2008-12-31
Kundfordringar inomstatliga	107	258
Ingående moms	1 890	1 919
Skattkonto	105	
Summa	2 102	2 177

Not 10**Periodavgränsningsposter**

	2009-12-31	2008-12-31
Förutbetalda hyror	5 279	6 602
Övriga förutbetalda kostnader	667	164
Upplupna bidrag från myndigheter	109	30
Övriga upplupna intäkter	161	0
Summa	6 216	6 796

Not 11**Avräkning med statsverket**

	2009-12-31	2008-12-31
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-2 580	-1 364
Redovisat mot anslag	100 949	95 053
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-102 878	-96 269
Återbetalning av anslagsmedel	1 521	
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 988	-2 580
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	2 391	0
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-428	0
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 963	0
Summa	-1 025	-2 580

Not 12**Värdepapper och andelar**

	2009-12-31	2008-12-31
Aktier IB	81	228
Fonder IB	2 172	2 172
Värdereglering Aktier	0	-146
Värdereglering Fonder	0	0
Summa	2 253	2 253

Avser värdepapper i Flygvapenmuseums arv.

Marknadsvärdet på aktierna per 2009-12-31 är 95 tkr.

Marknadsvärdet på fonden per 2009-12-31 är 2 353 tkr.

Not 13**Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret**

	2009-12-31	2008-12-31
Anslagsmedel	-1 970	2 755
Avgiftsfinansierad verksamhet	-1 228	-1 051
Sponsringsmedel	2 962	807
Donation	2 003	0
Bidrag från annan statlig myndighet	1 137	1 723
Övriga icke statliga bidrag	2 961	378
Summa	5 865	4 612
varav kortsiktigt likviditetsbehov	Inget	Inget
Räntekontokredit	9 600	7 900

Not 14

Myndighetskapital

	IB 2009	Årets förändring	UB 2009
Donationskapital			
Donationskapital	0	0	0
Under året erhållet donationskapital 1)	0	2 000	2 000
Summa kapital	0	2 000	2 000
Kapitalförändring			
Donation			
Balanserad kapitalförändring	0	0	0
Årets kapitalförändring enligt resultaträkning	0	3	3
Summa kapital	0	3	3
Anslagsfinansierad verksamhet			
Balanserad kapitalförändring 2)	-1 657	2 957	1 300
<i>Kapitalförändring från 2008</i>		-963	
<i>Övergångseffekt avräknats mot särskilt anslag</i>		1 529	
<i>Semesterlöneskuld 2008 redovisat under Avräkning med statsverket</i>		2 391	
Årets kapitalförändring enligt resultaträkning	-963	1 071	108
Summa kapital	-2 620	4 028	1 408
Sponsringsverksamhet			
Balanserad kapitalförändring	415	392	807
Årets kapitalförändring enligt resultaträkning	392	1 763	2 155
Summa kapital	807	2 155	2 962
Avgiftsbelagd verksamhet med full kostnadstäckning			
Balanserad kapitalförändring	0	-420	-420
Årets kapitalförändring enligt resultaträkning	-420	198	-222
Summa kapital	-420	-222	-642
Totalt	-2 233		5 731

1) Donationen avser Gad Rausing's fond för främjande av dokumentation, kunskapsuppbyggnad och forskning om det svenska försvarets vapen och utrustning.

2) Balanserad kapitalförändring UB innehåller, i den anslagsfinansierade verksamheten, en inte fullständigt bekräftad differens. Dock har SFHM i utredning, fr.o.m. 2000, säkerställt att redovisningen inte innehåller systematiska felaktigheter. Resultat av utredningen kommer att bekräftas och korrigeras 2010.

Not 15

Avsättning för pension och liknande förpliktelser

	2009-12-31	2008-12-31
Ingående avsättning	46	33
Årets delpensionskostnad	47	64
Årets delpensionsutbetalning	-87	-51
Utgående avsättning	6	46

Not 16

Lån i Riksgäldskontoret

	2009-12-31	2008-12-31
Ingående balans	10 541	8 759
Lån upptagna under året	1 915	5 754
Årets amorteringar	-3 923	-3 972
Summa lån i Riksgäldskontoret	8 533	10 541
Beviljad låneram	20 000	12 000

Not 17	Leverantörsskulder	
	2009-12-31	2008-12-31
Leverantörsskulder avseende investering	1 607	49
Övriga leverantörsskulder	5 416	5 396
Summa	7 023	5 445

Investeringen avser främst Flyvapenmuseum Etapp 3.

Not 18	Periodavgränsningsposter	
	2009-12-31	2008-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöneskuld, löner	2 479	2 378
Upplupna sociala avgifter	1 088	1 037
Övriga upplupna kostnader	425	627
Summa	3 992	4 042
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag, statliga	1 137	1 723
Oförbrukade bidrag, icke statliga	6 150	4 165
Summa	7 287	5 888
Förutbetalda intäkter	23	19
Summa	11 302	9 948

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2009	2008	2007	2006	2005
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad	20 000	12 000	25 000	25 000	25 000
Utnyttjad	8 533	10 541	8 759	11 349	13 806
Räntekontokredit					
Beviljad	9 600	7 900	7 400	7 400	7 141
Utnyttjad	0	5 134	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	96	233	253	153	126
Räntekostnader (lån)	69	351	377	292	282
Avgiftsintäkter					
Budget i regleringsbrev	7 710	5 800	5 769	4 900	3 800
Utfall	8 617	11 402	11 829	7 450	5 849
Anslagskredit					
Beviljad	2 950	2 208	2 039	1 925	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagssparande	2 988	2 580	1 364	1 927	2 473
Personal					
Antal årsarbetskrafter	74	73	67	65	52
Medeltal anställda	86	79	74	68	57
Driftkostnader per årsarbetskraft	1 208	1 252	1 302	1 185	1 314
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring enligt resultaträkning	2 044	-991	-1 953	-303	1 443
Balanserad kapitalförändring	1 687	-1 242	1 323	1 626	182

Beslut

Jag intygar att Statens försvarshistoriska museers årsredovisning för räkenskapsåret 2009 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat, kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2010-02-19

Staffan Bengtsson
Överintendent